

* Pomoč zoper metulja belina po vrtilih. Nasej po vrtu na več mestih navadnega ostrožnika (nemški: Rittersporn, latinski: delphinum), in sicer tolikokrat, da ti cvete do jeseni. Ostrožnikova vonjava je metulju belinu tako prijetna, da prihaja na večer kar trumoma nanj posedat. Ako jih zvečer loviš, s svetilnico, zlasti kadar delajo zalego, lahko jih na tisoče, brez truda ugonobiš.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

107.

Dela in opravila Japoncev.

Ceste japonske so podobne starorimskim. Vzlasti lepa cesta je glavna ali cesarska cesta, široka je, ravna kot miza, izvrstno makadamisovana, vedno dobro vzdržavana in obsajena z lepim drevjem, ki ponuja hladne sence ob vročini. Ta cesta se ne ustraši nobene evropske. Na gotovih krajih ob cesti stoje šatre, v katerih more utrujeni potnik se odpočiti in pohladi s čašo bistre vode, za katero mu ni plačati čisto nič. Za malo novcev more dobiti tudi čašo čaja, ali prigrizek, na primer, rib, sadja, zelenjave itd.

Po mestih in večih vaseh so pošte, katere vzdržuje dotična gosposka. Te pošte so po dve, tri milje narazen in potnik more dobiti po ceni konja ali nosače. Potovanje na Japonskem je počasno in neprijetno. Voz je še zelo malo, pred dobrimi tridesetimi leti je imel voz samo mikado, ki so mu ga bivoli vlačili. Kdor noče peš potovati, mora jahati, ali pa ga prenašajo v nosilu. Pa tudi s konjem ne moreš hitreje naprej, kakor navaden pešec, Japonci imajo namreč navado, da konja jahačevega vodi služabnik za uzdo in po tem je jasno, da mora konj tako stopati, kakor pešec. Nosila so dvojna: kango in norimon. Kango je pavolnata matraca, konca sta privihana in pritrjena na drog, ki ga nosita nosača, eden spredaj, eden zadaj. V matraci skrčen leži ali čepi potnik. Tako potuje le ubožno ljudstvo. Imenitnejši potniki se dajo nositi v norimonu; to je prostorno nosilo z oknom na obe strani; v njem potnik zložno sedi. Nosilo nosijo po štirje možje, dva spredaj, dva zadaj, štirje drugi pa stopajo poleg ali zadaj, da zamene utrujence.

Na vsakej pošti čakajo po dnevu in po noči seli za prenašanje in donašanje listov, dopisov, ukazov razglašenj in drugih listin, katere pošilja ali cesar, ali dostojanstveniki državni. Listine te so zaprte v črno lakovanej krabici z grbom cesarjevim ali dostojanstvenikovim, kateri jih pošilja. Seli ti so sami za silo oble-

čeni, da morejo lagje dirjati. Vselej dirjata dva od postaje do postaje in to zato, ko bi eden oslabil ali obolel, ali bi ga kaj drugega zadelo, da mu koj tovariš sneme krabico in hiti ž njo na bližnjo postajo. Ti seli dajo z daleč znamenje z malim zvoncem, da bi se jim vsak ognil s ceste. In res se mora ogniti vsak brez izjeme, tudi sami dostojanstveniki z vsem spremstvom. Za prenašanje zasebnih pisanj vzdržavajo trgovci mej seboj posebne sele. V novejšem času uvajajo Japonci brzozave, grade železnice in oborožajo vojno z najnovejšim orožjem.

Gostiln za potnike je mnogo in dosta dobrih, vzlasti ondi, kjer so pošte. V njih dobivajo tudi dostojanstveniki s spremstvom svojim vseh mogočih ugodnostij. Kakor druge hiše, tako so tudi gostilne le enonastropne, in katera je dvonastropna, tam je drugo nastropje nizko in večinoma pripravljeno za shranjevanje zaloga. Za hišo je razkošen vrt. Pri kuhinji so prostori za navadne potnike, sobe za imenitnejše goste so zadaj. K njim vodi poseben pokrit hodnik ob strani hiše, da takim potnikom ni treba hoditi, ali se celo riniti skozi gnječo preprostega ljudstva. Te zadnje sobe za imenitnike so jako snažno in ukusno opravljene, vzlasti prijeten je razgled na vrt, na katerem se ziblje mal ribnjak.

108.

Duševne potrebe in ljudoljubne naprave Japoncev.

Prvotna, prava domača vera Japoncev je sintovska vera. Poleg najvišjega bitja ima še mnogo manjših bogov in polubogov. Sintovci nimajo podob po templjih, ampak le velika zrcala od kovine.

Druga, močno razširjena vera pa je budovska. Budizem se je sicer moral v marsičem spremeniti in se uravnati po starodavnem japonskem naboženstvu, vendar je obdržal poglobitve svoje poteze. Najvišjega svečenika nazivajo ninksit, na stopinji duhovenske hierarhije ima prvo mesto po mikadu. Po templjih japonskih budistov stoji premnogo podob. V Miaku, poprejnej prestolnici japonskega cesarja, imeniten je nek tempelj radi orjaške podobe budove. Ta molik sedi na lotosovej cvetlici. Visok je 73 črevljev in 9 colov, cvetlica pa 9 črevljev in 10 colov. Tempelj je obložen z belim marmorjem in ga podpira 96 stebrov od cedrovine. Poleg templja visi orjaški zvon, 17 črevljev in 2½ col visok ter tehta 2.040.000 holanških funtov. V nekem drugem templju, tudi v Miaku, pa stoji ogromen molik, ki ima 36 rok. Ta tempelj je znamenit tudi že zategadelj, ker v njem stoji v lepih vrstah 333.333 moliških podob, ako je verjeti Japoncem. Male podobe stoje spredaj, večje zadaj, da je moči pregledati vse.

Mnogo templjev stoji tudi v Nari, starej prestolnici cesarjev japonskih. Le-sem radi hodijo na božjo pot Japonci. Portugalski jezuit pater Almeida je bil v tem mestu 1650. l. in nam je popisal znamenitejša poslopja. Tempelj Kubozijev ima tri velike preddvore *

ki se amfiteatralno vzdigajo. Po krasnih stopnicah se gre s preddvora na predvor. Na prvem preddvoru stojite dve orjaški podobi s kijem v roki in pred vrati samega templja stojita dva ogromna leva jako dobro narejena. V ozadju templja stoji podoba molikova, visoka in debela. Tempelj je od znotraj rudeč. Poleg templja stoji obširen samostan s prelepimi vrtovi. Knjižnica je prepolnjena z raznimi knjigami. Vsakega leta se napoti s tega mesta družba božjepotnikov pod načelnštvom odbranih boncev k nekemu slovečemu templju, da ondi zadoste za grehe svoje. Hodijo peš, da-si je pot dolg in težaven, vodi namreč po goratih in suhih krajih. Božjepotniki se zelo postijo, vsak dan povžijejo samo po dva perišča pržene riže. Kadar doidejo k cilju, postavijo vsakega božjepotnika na vagalico nad groznim prepadom, kjer mora očitno spoznati grehe svoje. Ako bonci sprevidijo, da grešnik noče vsega povedati, uzamejo uteže z vagalice in nesrečnik telebi v prepad.

(Dalje prihodnjič.)

„Narodni dom“ v Ljubljani.

Odbor krajcarske družbe „Narodnega doma“ v Ljubljani pričel je razpošiljati te dni to-le pismo na rodoljube po deželi.

P. n.

Ideja zgradbe „Narodnega doma“, skupnega shajališča slovenskemu društvenemu življu v sredini Slovenije, v beli Ljubljani, se vkljub vsestranskemu in vstrajnemu prizadevanju v to poklicanih mož ne more povspeti do tolike stopinje, da bi nam bilo po sedanjem potu prav v kratkem misliti na njeno izvršitev.

Kako bi bilo mogoče, da jej pomoremo do vrhunca?

Splošnosti jej manjka. Doslej so se zanjo zanimali in se še zanimajo le ožji krogi, ki utegnejo biti v prvi vrsti interesirani pri celem podjetji. Ljubljana sama žrtvovala je tri četrtnine doslej nabrane svote in Kranjska z malimi izjemami skoro vso svoto. Zelo neznatni so oni prispevki, ki so nam došli od drugod. Sploh se je le kakih 1000 ljudij udeležilo pri doslej nabranih svotah.

Odkod je dobila „Družba sv. Mohorja“ tako trdno podlago? Le vsled tega, ker je prodrla v vse kroge, omikane in neomikane, bogate in nebogate, visoke in priproste. Svoto, ki jo redno vsako leto plačuje, vtrpi lahko vsak brez velicij žrtev. Zakaj bi se tudi zgradba „Narodnega doma“, ki je istotako za vse Slovenstvo velike in važne pomembe, ne udeležil denarno vsak Slovenec. Tu ni treba celega goldinarja na leto. Ako žrtvuje posameznik vsako leto po 1 krajcar, pripomore s tem „Narodnemu domu“ samo na Kranjskem do petih tisočakov, reci 5000 gld. na leto. Ako bi pa postala ideja vseslovenska, dobil bi „Narodni dom“ na ta način

letnih 13000 gld. — ogromna svota in vendar za vsacega posebej še manj kakor neznatna.

Naj bi tedaj zavedni in po zavednem vzbujan tudi doslej nezavedni slovenski svet posvetil temu blagemu namenu jeden primeren dan v letu. Za letos bi bil najprimernejši dan, 30. junij, to je dan otvoritve Vodnikovega spomenika v Ljubljani. Vsak razumnik ve dostojno ceniti zasluge Vodnikove, ki je bil Slovenstvu zares vodnik. Njegovo ime je znao vsej Sloveniji po vseh slovenskih pokrajinah je dovolj njegovega spomina, njega „pesmi pojo“. Spomin na slavne in zaslužne može, bodi nam vselej bodrilo k posnemi, k vstrajnemu delu, k doslednemu napredku. Občepripoznane težnje, ki si jih snujemo, vzdržujmo, da jih dovedemo do zaželenega konca, ki naj bi bil in ki tudi mora biti občekoristen in blagodejen.

Da se pa naša misel uspešno izvrši, da se sploh izvršiti more, treba nam povsod zanesljivih, navdušenih, za stvar zavzetih poverjenikov. Ves načrt si mislimo razdeljen po farah, oziroma občinah. V vsakej fari naj bi prevzel nabiranje, vzbujanje, sploh agitacijo, jeden glaven poverjenik, kateremu bi pri delu lahko pomagali podpoverjeniki, kojih si sam po svoji volji in skušnji izbere poljubno število. Plačal seveda ne bo vsakdo tega krajcarja, mesto njega se bo lahko našel drug, ki bo z veseljem pripravljen odkupiti ga.

Poznamo Vas kot zavednega, vseskoz skušenega in navdušenega narodnjaka in preverjeni smo že naprej, da z veseljem vstrežete našej prošnji, ki meri na to, da prevzamete poverjeništvo v svoji fari ter nam pripomorete do dotične svote, ki bi nam jo poslali potom priloženega poštnega cheka, najpозneje do 20. junija t. l. Ako bi sami ne utegnili izvršiti poverjenega Vam častnega posla, izročite ga v našem imenu komu družemu, ki bi bil po Vašem prepričanju za to sposoben in bi delo tudi drage volje prevzel, kar nam blagovolite nemudoma naznaniti po dopisnici.

Preverjeni smo, da se našej prošnji z veseljem primerno odzovete ter se Vam v ta namen uže naprej prav toplo zahvaljujemo na uslugi.

V Ljubljani 7. maja 1889.

Odbor „Krajcarske družbe.“

Politične stvari.

Govor poslanca Kluna

v državnozbornski seji dne 21. marca t. l.

(Dalje).

Kar se tiče apostolov, bili so pač židovskega rodu toda v trenutku, ko so se pridružili Kristusu in sprejeli njegov nauk, prenehali so biti židje, (klici na levici: